

หมวดที่ 1 สิทธิของผู้ถือหุ้น

หลักการกำกับดูแลกิจการที่ดีในหมวดนี้กล่าวถึงการคุ้มครองสิทธิของผู้ถือหุ้น และการอำนวยความสะดวกแก่ผู้ถือหุ้นในการใช้สิทธิในเรื่องต่างๆ ที่ตนเองสมควรได้รับ ดังนั้น หลักเกณฑ์ที่ใช้ในการพิจารณาในหมวดนี้จึงพิจารณาถึงแนวปฏิบัติของบริษัทเกี่ยวกับสิทธิของผู้ถือหุ้นในเรื่องต่างๆ ดังต่อไปนี้

หลักเกณฑ์	แนวพิจารณา
1 บริษัทได้ให้สิทธิอื่นแก่ผู้ถือหุ้น นอกเหนือจากสิทธิในการลงคะแนนเสียงหรือไม่	นอกเหนือจากสิทธิในการลงคะแนนเสียงในที่ประชุมผู้ถือหุ้น ผู้ถือหุ้นควรได้รับสิทธิที่เป็นสิทธิขั้นพื้นฐานอื่นๆ ได้แก่ สิทธิการได้รับส่วนแบ่งในผลกำไร/เงินปันผลอย่างเท่าเทียมกัน สิทธิในการได้รับการปฏิบัติที่เท่าเทียมในการรับซื้อหุ้นคืนโดยบริษัท เป็นต้น ซึ่งโดยทั่วไปเป็นเรื่องที่มีกฎหมายกำหนดอยู่แล้ว
2 ค่าตอบแทนกรรมการบริษัทได้รับการอนุมัติจากผู้ถือหุ้นเป็นประจำทุกปีหรือไม่	ผู้ถือหุ้นควรมีสิทธิในการพิจารณาค่าตอบแทนของกรรมการ โดยบริษัทควรนำเสนอค่าตอบแทนกรรมการให้ผู้ถือหุ้นพิจารณาอนุมัติเป็นประจำทุกปี
3 ในการเสนอวาระค่าตอบแทนกรรมการให้ผู้ถือหุ้นพิจารณา มีการนำเสนอ นโยบายและวิธีการในการกำหนดค่าตอบแทนหรือไม่อย่างไร	ในการกำหนดค่าตอบแทนกรรมการ ควรมีนโยบายและหลักเกณฑ์ที่ชัดเจนในการพิจารณา และในการนำเสนอเรื่องค่าตอบแทนให้ผู้ถือหุ้นพิจารณา ควรนำเสนอถึงนโยบายในการกำหนดค่าตอบแทนรวมทั้งหลักเกณฑ์การให้ค่าตอบแทนสำหรับกรรมการแต่ละตำแหน่งเพื่อประกอบการพิจารณาของผู้ถือหุ้นด้วยนอกเหนือจากการนำเสนอถึงจำนวนเงินค่าตอบแทน
4 ในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งกรรมการ บริษัทได้เปิดโอกาสให้ผู้ถือหุ้นลงคะแนนเสียงเลือกตั้งกรรมการเป็นรายบุคคลหรือไม่	ในการพิจารณาแต่งตั้งกรรมการ บริษัทควรเสนอชื่อกรรมการให้ผู้ถือหุ้นลงคะแนนทีละคน ทั้งนี้ เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ถือหุ้นมีสิทธิเลือกกรรมการที่ต้องการได้อย่างแท้จริง
5 บริษัทเปิดโอกาสให้ผู้ถือหุ้นเสนอวาระการประชุม หรือส่งคำถามเกี่ยวกับบริษัทล่วงหน้าก่อนวันประชุมผู้ถือหุ้นได้หรือไม่	ในการประชุมผู้ถือหุ้น บริษัทควรจัดสรรเวลา และส่งเสริมให้ผู้ถือหุ้นมีโอกาสในการแสดงความคิดเห็นและตั้งคำถามต่อคณะกรรมการในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับบริษัท ดังนั้น บริษัทควรมีช่องทางให้ผู้ถือหุ้นเสนอวาระที่ต้องการนำเข้าไปประชุม หรือคำถามที่ต้องการให้ตอบในที่ประชุมผู้ถือหุ้นได้ล่วงหน้า อย่างน้อย 3 เดือนก่อนวันสิ้นสุดรอบปีบัญชี และในกรณีที่มีการกำหนดสัดส่วนของการถือหุ้น ควรกำหนดสัดส่วนน้อยกว่า 5 %

หลักเกณฑ์	แนวพิจารณา
6 คุณภาพของหนังสือนัดประชุมผู้ถือหุ้น	หนังสือนัดประชุมผู้ถือหุ้นควรมีรายละเอียดในเรื่องต่างๆ ดังนี้
6.1 วาระพิจารณาแต่งตั้งกรรมการ มีการระบุชื่อพร้อมประวัติกรรมการที่ต้องการเสนอแต่งตั้งให้ผู้ถือหุ้นทราบหรือไม่	ในหนังสือนัดประชุมผู้ถือหุ้นในวาระแต่งตั้งกรรมการ ควรระบุชื่อพร้อมแนบประวัติย่อของกรรมการแต่ละคนที่จะเสนอแต่งตั้ง โดยควรมีชื่อ-นามสกุล ประวัติการศึกษา ประวัติการทำงาน จำนวนบริษัทที่ดำรงตำแหน่งกรรมการ หลักเกณฑ์และวิธีการสรรหาประเภทของกรรมการที่เสนอ เช่น กรรมการหรือกรรมการอิสระ และในกรณีเป็นการเสนอชื่อกรรมการเดิมกลับเข้าดำรงตำแหน่งใหม่ ต้องมีข้อมูลการเข้าร่วมประชุมในปีที่ผ่านมา และจำนวนวาระ/ปีที่เคยดำรงตำแหน่งกรรมการในบริษัทนี้ด้วย
6.2 วาระแต่งตั้งผู้สอบบัญชี มีการระบุชื่อผู้สอบบัญชี บริษัทที่สังกัด ประวัติหรือข้อมูลที่จะช่วยให้ผู้ถือหุ้นพิจารณาความสามารถและความเหมาะสมของผู้สอบบัญชี รวมทั้งค่าบริการไว้ครบถ้วนชัดเจนหรือไม่	เพื่อให้ผู้ถือหุ้นสามารถพิจารณาความเหมาะสมของผู้สอบบัญชี ในหนังสือนัดประชุม ควรให้รายละเอียดเกี่ยวกับชื่อผู้สอบบัญชี บริษัทที่สังกัด ประสบการณ์ความสามารถของผู้สอบบัญชี รวมทั้งประเด็นเกี่ยวกับความเป็นอิสระของผู้สอบบัญชี และค่าบริการของผู้สอบบัญชีไว้ให้ชัดเจน
6.3 ในวาระอนุมัติจ่ายเงินปันผล มีการเปิดเผยนโยบายการจ่ายเงินปันผล จำนวนเงินปันผลที่เสนอจ่าย พร้อมทั้งเหตุผลและข้อมูลประกอบการพิจารณาหรือไม่	ในการเสนอขออนุมัติจ่ายเงินปันผล ควรแจ้งนโยบายการจ่ายเงินปันผลของบริษัท อัตราเงินปันผลที่เสนอจ่าย พร้อมเหตุผลและข้อมูลประกอบ ในกรณีที่เสนอให้งดจ่ายเงินปันผลก็ควรมีเหตุผลและข้อมูลประกอบการพิจารณาให้ชัดเจนด้วยเช่นกัน
6.4 ในหนังสือนัดประชุม มีการระบุวัตถุประสงค์และเหตุผลของแต่ละวาระที่เสนอหรือไม่	ในแต่ละวาระที่เสนอในหนังสือนัดประชุม ควรมีหัวข้อที่กล่าวถึงวัตถุประสงค์และเหตุผลของแต่ละวาระไว้ให้ชัดเจน
6.5 ในหนังสือนัดประชุม มีการระบุความเห็นของคณะกรรมการในแต่ละวาระที่เสนอหรือไม่	ในแต่ละวาระที่เสนอในหนังสือนัดประชุม ควรแสดงความเห็นของคณะกรรมการในแต่ละวาระไว้ให้ชัดเจน
7 คุณภาพของรายงานการประชุมผู้ถือหุ้น	รายงานการประชุมผู้ถือหุ้น ควรประกอบด้วยรายละเอียดในเรื่องต่างๆ ดังต่อไปนี้

หลักเกณฑ์	แนวพิจารณา
7.1 มีการบันทึกเกี่ยวกับการแจ้งวิธีการลงคะแนนและนับคะแนนให้ผู้ถือหุ้นทราบหรือไม่	ในรายงานการประชุมผู้ถือหุ้นควรบันทึกการแจ้งวิธีการลงคะแนนและนับคะแนนให้ผู้ถือหุ้นทราบก่อนเริ่มการประชุมตามวาระ และให้มีการใช้บัตรลงคะแนน
7.2 มีการเปิดโอกาสให้ผู้ถือหุ้นซักถามและบันทึกคำถามคำตอบไว้หรือไม่	ประธานที่ประชุมควรเปิดโอกาสให้ผู้ถือหุ้นซักถามหรือเสนอความคิดเห็นในที่ประชุมผู้ถือหุ้น และให้มีการบันทึกประเด็นคำถามคำตอบไว้ในรายงานการประชุมเพื่อให้ผู้ถือหุ้นที่ไม่ได้เข้าประชุมได้รับทราบ
7.3 ในรายงานการประชุมผู้ถือหุ้น ได้มีการบันทึกมติที่ประชุมไว้อย่างชัดเจนพร้อมทั้งคะแนนเสียงที่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย และงดออกเสียงในทุกๆ วาระที่ต้องการลงคะแนนเสียงหรือไม่	ในแต่ละวาระของการประชุมที่ต้องมีการลงมติของที่ประชุมบริษัทควรจัดทำมีการลงคะแนนเสียง และบันทึกมติของที่ประชุมไว้ให้ชัดเจนในรายงานการประชุม โดยมีการบันทึกจำนวนคะแนนเสียงที่ได้รับในแต่ละวาระให้ชัดเจนว่า เห็นชอบ ไม่เห็นชอบ หรืองดออกเสียงเป็นจำนวนเท่าใดในแต่ละวาระ
8 ในรายงานการประชุมผู้ถือหุ้นมีการบันทึกรายชื่อกรรมการที่เข้าร่วมประชุมไว้หรือไม่	คณะกรรมการบริษัทมีความรับผิดชอบต่อผู้ถือหุ้น ดังนั้นในการประชุมผู้ถือหุ้นแต่ละครั้ง กรรมการบริษัทควรเข้าร่วมประชุมเพื่อให้ผู้ถือหุ้นมีโอกาสซักถามปัญหาเกี่ยวกับบริษัทต่อคณะกรรมการ ดังนั้นบริษัทควรบันทึกรายชื่อพร้อมตำแหน่งของกรรมการที่เข้าร่วมประชุมผู้ถือหุ้นไว้ในรายงานการประชุมผู้ถือหุ้น เพื่อให้สามารถตรวจสอบถึงการมีส่วนร่วมของกรรมการในการประชุมผู้ถือหุ้นแต่ละครั้ง
9 ประธานกรรมการบริษัทได้เข้าร่วมในการประชุมสามัญประจำปีผู้ถือหุ้นหรือไม่	ประธานกรรมการถือเป็นตัวแทนของคณะกรรมการทั้งคณะ ดังนั้น ประธานกรรมการควรเข้าร่วมในการประชุมผู้ถือหุ้นทุกครั้งเพื่อพบปะและตอบคำถามของผู้ถือหุ้น
10 ประธานเจ้าหน้าที่บริหาร/กรรมการผู้จัดการ(ผู้บริหารสูงสุด) ของบริษัทได้เข้าร่วมในการประชุมสามัญประจำปีผู้ถือหุ้นหรือไม่	ผู้บริหารสูงสุดขององค์กรควรเข้าร่วมประชุมผู้ถือหุ้นทุกครั้งเพื่อตอบคำถามในประเด็นที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการบริษัทต่อผู้ถือหุ้นในการประชุม
11 การเข้าร่วมประชุมสามัญประจำปีของประธานอนุกรรมการชุดต่างๆ	ประธานอนุกรรมการ (Board Committee) ทุกคณะควรเข้าร่วมในการประชุมสามัญประจำปีผู้ถือหุ้นทุกครั้งเพื่อตอบคำถามผู้ถือหุ้นในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับคณะอนุกรรมการ

หลักเกณฑ์	แนวพิจารณา
11.1 ประธานคณะกรรมการตรวจสอบได้เข้าร่วมในการประชุมสามัญประจำปีผู้ถือหุ้น หรือไม่	
11.2 ประธานคณะกรรมการค่าตอบแทนได้เข้าร่วมในการประชุมสามัญประจำปีผู้ถือหุ้น หรือไม่	
11.3 ประธานคณะกรรมการสรรหาได้เข้าร่วมในการประชุมสามัญประจำปีผู้ถือหุ้นหรือไม่	
12 โครงสร้างการถือหุ้นของบริษัทได้แสดงให้เห็นถึงการมีกลไกในการป้องกันการครอบงำกิจการดังต่อไปนี้หรือไม่อย่างไร	ตามหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดีพิจารณาว่า ตลาดทุนที่ดีควรเป็นตลาดทุนที่กระบวนการในการครอบงำกิจการสามารถกระทำได้อย่างมีประสิทธิภาพและโปร่งใส บริษัทไม่ควรสร้างกลไกในการป้องกันการครอบงำกิจการที่จะทำให้ฝ่ายจัดการหรือผู้มีอำนาจควบคุมใช้เป็นเกราะป้องกันตนเองในกรณีที่มีการบริหารงานอย่างขาดประสิทธิภาพหรือไม่โปร่งใส
12.1 มีการถือหุ้นไขว้ในกลุ่มของบริษัทหรือไม่	พิจารณาจากโครงสร้างการถือหุ้นของบริษัทที่เกี่ยวข้องกับบริษัทที่กำลังพิจารณา ว่าแสดงถึงโครงสร้างของการถือหุ้นไขว้ การถือหุ้นแบบปิรามิดที่ทำให้โครงสร้างการควบคุมมีความซับซ้อนและยากต่อการเข้าครอบงำกิจการหรือไม่อย่างไร
12.2 มีโครงสร้างการถือหุ้นแบบปิรามิดในกลุ่มของบริษัทหรือไม่	
12.3 คณะกรรมการของบริษัทมีการถือหุ้นรวมกันเกินกว่าร้อยละ 25 ของหุ้นที่ออกแล้วของบริษัทหรือไม่	
12.4 บริษัทมีสัดส่วนของหุ้น free float เท่าใด	บริษัทควรมีหุ้น free float เกินกว่าร้อยละ 40 ของหุ้นที่ออกแล้วทั้งหมด หรืออย่างน้อยที่สุดควรมีมากกว่าร้อยละ 25

หลักเกณฑ์	แนวพิจารณา
<p>13 ในการประชุมสามัญ/วิสามัญผู้ถือหุ้นแต่ ละครั้งได้มีการเพิ่มวาระอื่นๆ ที่ไม่ได้ ระบุไว้ในหนังสือนัดประชุมให้ที่ประชุมผู้ ถูถือหุ้นพิจารณาอนุมัติหรือไม่อย่างไร</p>	<p>ผู้ถือหุ้นควรมีสิทธิได้ทราบถึงเรื่องที่จะมีการพิจารณาในที่ประชุม ผู้ถือหุ้น เพื่อตัดสินใจว่าจะเข้าร่วมประชุมหรือไม่อย่างไร พร้อมทั้ง ได้รับข้อมูลประกอบการตัดสินใจล่วงหน้าก่อนการประชุม การ เพิ่มวาระอื่นๆ ที่จะต้องมีการลงมติโดยไม่ได้กำหนดไว้ในวาระ การประชุมจึงเป็นการไม่เป็นธรรมต่อผู้ถือหุ้นที่ไม่ได้เข้าร่วม ประชุม ดังนั้น บริษัทควรหลีกเลี่ยงการเพิ่มวาระอื่นๆ ที่ไม่ได้ กำหนดไว้ล่วงหน้าในการประชุมผู้ถือหุ้น</p>

หมวดที่ 2 การปฏิบัติต่อผู้ถือหุ้นอย่างเท่าเทียมกัน

หลักการกำกับดูแลกิจการที่ดีในหมวดนี้ให้ความสำคัญกับการปฏิบัติที่เท่าเทียมกันต่อผู้ถือหุ้นทุกราย ซึ่งรวมถึงผู้ถือหุ้นส่วนน้อยและผู้ถือหุ้นต่างชาติ โดยผู้ถือหุ้นส่วนน้อยควรได้รับการคุ้มครองสิทธิจากการกระทำที่เป็นการเอาเปรียบไม่ว่าโดยตรงหรือโดยอ้อมของผู้ถือหุ้นที่มีอำนาจควบคุม ดังนั้น หลักเกณฑ์การพิจารณาในหมวดนี้ จึงมุ่งเน้นแนวปฏิบัติในการคุ้มครองป้องกันการละเมิดสิทธิของผู้ถือหุ้นดังกล่าว

หลักเกณฑ์	แนวพิจารณา
1 บริษัทให้สิทธิแก่ผู้ถือหุ้นในการออกเสียงลงคะแนนในแบบหนึ่งหุ้นต่อหนึ่งเสียงใช่หรือไม่	หุ้นประเภทเดียวกัน ควรมีสิทธิออกเสียงที่เท่าเทียมกันเท่ากับ <u>หนึ่งหุ้นต่อหนึ่งเสียง</u>
2 บริษัทมีกระบวนการ/ช่องทางให้ผู้ถือหุ้นส่วนน้อยมีส่วนในการสรรหาและแต่งตั้งกรรมการหรือไม่	บริษัทควรจัดให้มีกระบวนการที่จะทำให้ผู้ถือหุ้นส่วนน้อยสามารถมีส่วนร่วมในการสรรหาและแต่งตั้งกรรมการ เช่น จัดให้มี <u>ช่องทางสำหรับผู้ถือหุ้นในการเสนอชื่อกรรมการ</u> ก่อนการประชุมสามัญประจำปี หรือมีกระบวนการที่ทำให้มั่นใจได้ว่าผู้ถือหุ้นส่วนน้อยสามารถเลือกตั้งกรรมการที่เป็นอิสระเพื่อดูแลผลประโยชน์แทนตนได้
3 บริษัทมีนโยบายป้องกันการใช้ข้อมูลภายในของบริษัท และได้เผยแพร่ให้พนักงาน ผู้บริหาร และกรรมการบริษัททราบหรือไม่	บริษัทควรกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการป้องกันการ <u>ใช้ข้อมูลภายใน</u> และมีมาตรการที่จะสร้างความมั่นใจว่า <u>นโยบายดังกล่าวเป็นที่รับทราบและปฏิบัติตาม</u>
4 ในกรณีที่มีการทำรายการที่เกี่ยวข้องกันที่เข้าข่ายจะต้องเปิดเผยข้อมูลหรือขออนุมัติจากผู้ถือหุ้นตามข้อกำหนดของตลาดหลักทรัพย์ ก่อนการทำรายการ บริษัทได้มีการเปิดเผยรายละเอียดและเหตุผลของการทำรายการให้ผู้ถือหุ้นทราบ ก่อนที่จะทำรายการหรือไม่อย่างไร	ในกรณีที่มีการทำรายการที่เกี่ยวข้องกัน บริษัทควรเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับชื่อและความสัมพันธ์ของบุคคลที่เกี่ยวข้อง นโยบายการกำหนดราคาและมูลค่าของรายการ รวมทั้งความเห็นของคณะกรรมการเกี่ยวกับรายการดังกล่าวให้ผู้ถือหุ้นทราบอย่างชัดเจน

หลักเกณฑ์	แนวพิจารณา
5 บริษัทที่มีโครงสร้างแบบกลุ่มธุรกิจที่มีการทำรายการระหว่างกันในลักษณะที่อาจมีความขัดแย้งของผลประโยชน์มีอย่างน้อยเพียงใด	พิจารณาจากโครงสร้างการถือหุ้นและระดับของการทำรายการระหว่างกันภายในกลุ่มธุรกิจว่ามีอย่างน้อยเพียงใด โดยเปรียบเทียบกับมูลค่าทรัพย์สิน/หนี้สิน รายได้/ค่าใช้จ่าย และกำไรสุทธิของบริษัท ทั้งนี้การทำรายการระหว่างกันของบริษัทในกลุ่มที่มีมากเกินไป อาจทำให้เกิดข้อสงสัยในความโปร่งใสของการทำรายการ และส่งผลกระทบต่อความเชื่อมั่นของผู้ลงทุน
6 บริษัทได้อำนวยความสะดวกแก่ผู้ถือหุ้นที่ไม่สามารถเข้าร่วมประชุมด้วยตนเองโดยการส่งแบบการมอบฉันทะไปพร้อมหนังสือนัดประชุมหรือไม่	บริษัทควรจะอำนวยความสะดวกให้กับผู้ถือหุ้นที่ไม่สามารถเข้าร่วมประชุมผู้ถือหุ้นด้วยตนเอง โดยการส่ง <u>หนังสือมอบฉันทะ โดยเฉพาะแบบ ข. ไปพร้อมกับหนังสือนัดประชุม</u>
7.1 ในหนังสือนัดประชุมผู้ถือหุ้น ได้มีการระบุถึงเอกสาร/หลักฐานที่ใช้ในการมอบฉันทะไว้อย่างชัดเจนหรือไม่	บริษัทควรระบุถึงเอกสาร/หลักฐานรวมทั้งคำแนะนำ <u>ขั้นตอนในการมอบฉันทะให้ผู้ถือหุ้นทราบ</u> ในหนังสือนัดประชุม เพื่อให้ผู้ถือหุ้นสามารถจัดเตรียมได้อย่างถูกต้อง และไม่เกิดปัญหาในการเข้าร่วมประชุมของผู้รับมอบฉันทะ
7.2 บริษัทมีการกำหนดเงื่อนไขซึ่งทำให้ยากต่อการมอบฉันทะของผู้ถือหุ้นหรือไม่	บริษัทไม่ควรกำหนดกฎเกณฑ์โดยจงใจให้เกิดความ <u>ยุ่งยากโดยไม่จำเป็นแก่ผู้ถือหุ้นในการมอบฉันทะให้ผู้อื่นเข้าร่วมประชุมแทน</u> เช่น การกำหนดให้ต้องมีการรับรองเอกสารโดยหน่วยงานทางการ ฯลฯ
8 บริษัทจัดส่งหนังสือนัดประชุมผู้ถือหุ้นให้แก่ผู้ถือหุ้นล่วงหน้าก่อนการประชุมเป็นเวลากี่วัน	บริษัทควรจัดส่งหนังสือนัดประชุมให้ผู้ถือหุ้นล่วงหน้า <u>อย่างน้อย 21 วันก่อนวันประชุม</u>
9 บริษัทได้ประกาศกำหนดการประชุมและวาระการประชุมผู้ถือหุ้นไว้บนเว็บไซต์ของบริษัทล่วงหน้ามากกว่า 30 วันหรือไม่	บริษัทควรใช้เว็บไซต์เป็นช่องทางในการประกาศให้ผู้ถือหุ้นทราบถึงกำหนดการและวาระประชุมผู้ถือหุ้นล่วงหน้าให้มากที่สุดก่อนที่จะสามารถส่งหนังสือนัดประชุมอย่างเป็นทางการ โดยการ <u>นำรายละเอียดเกี่ยวกับการประชุมนำเสนอไว้บนเว็บไซต์บริษัทล่วงหน้ามากกว่า 30 วันก่อนวันประชุม</u>

หลักเกณฑ์	แนวพิจารณา
10 บริษัทได้กำหนดวิธีการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งกรรมการโดยการลงคะแนนเสียงแบบสะสม (Cumulative Voting) หรือไม่	การลงคะแนนเสียงแบบสะสมเป็นวิธีการลงคะแนนเสียงที่ผู้ถือหุ้นส่วนน้อยสามารถเลือกที่จะลงคะแนนเสียงทั้งหมดที่ตนมีอยู่ให้กับกรรมการคนใดคนหนึ่งที่ต้องต้องการเลือกเป็นกรรมการหรือจะแบ่งคะแนนเพื่อเลือกตั้งกรรมการหลายคนก็ได้ จึงถือเป็นวิธีการที่จะเปิดโอกาสให้ผู้ถือหุ้นส่วนน้อยสามารถมีสิทธิมีเสียงในการเลือกตั้งผู้ที่ต้องต้องการให้เป็นกรรมการได้อย่างแท้จริง ดังนั้น หากบริษัทมีการใช้วิธีลงคะแนนเสียงแบบสะสมในการเลือกตั้งกรรมการก็ถือเป็นแนวปฏิบัติที่ดียิ่งขึ้น
11 บริษัทมีการส่งหนังสือนัดประชุมและเอกสารประกอบการประชุมเป็นภาษาอังกฤษให้กับผู้ถือหุ้นต่างชาติหรือไม่	ผู้ถือหุ้นทุกรายควรมีสิทธิเท่าเทียมกันในการใช้สิทธิของตนในฐานะผู้ถือหุ้น ดังนั้น บริษัทควรอำนวยความสะดวกให้กับผู้ถือหุ้นโดยการจัดทำเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการประชุมเป็นภาษาอังกฤษเพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้ถือหุ้นต่างชาติ
12 บริษัทมีรายการที่เป็นการให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่บริษัทที่ไม่ใช่บริษัทย่อยของบริษัทหรือไม่อย่างไร	บริษัทไม่ควรมียุทธการระหว่างกันในขณะที่เป็นการให้ความช่วยเหลือทางการเงิน เช่น การให้กู้ยืมเงิน การค้ำประกันสินเชื่อแก่บริษัทย่อยที่ไม่ใช่บริษัทของตนเอง ยกเว้นในกรณีที่เป็นการให้กู้ยืมหรือค้ำประกันเงินกู้ตามสัดส่วนการถือหุ้นที่เป็นไปตามสัญญาร่วมทุน
13 ในปีที่ผ่านมา เคยเกิดกรณีกรรมการ/ผู้บริหารของบริษัทมีการซื้อขายหลักทรัพย์โดยใช้ข้อมูลภายในหรือไม่	บริษัทควรป้องกันไม่ให้เกิดกรณีการซื้อขายหุ้นโดยใช้ข้อมูลภายในโดยกรรมการและผู้บริหารของบริษัท
14 ในปีที่ผ่านมา บริษัทมีกรณีฝ่าฝืน/ไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การทำรายการระหว่างกันหรือไม่อย่างไร	บริษัทควรระมัดระวังไม่ให้มีการทำรายการที่เกี่ยวข้องกันโดยฝ่าฝืน/ไม่ปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของตลาดหลักทรัพย์ฯ/ก.ล.ต.
15 ในปีที่ผ่านมา บริษัทมีกรณีฝ่าฝืน/ไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การซื้อขายสินทรัพย์หรือไม่อย่างไร	บริษัทควรระมัดระวังไม่ให้มีการซื้อขายสินทรัพย์ในลักษณะที่เป็นการฝ่าฝืน/ไม่ปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของตลาดหลักทรัพย์ฯ/ก.ล.ต.

หมวดที่ 3 การคำนึงถึงบทบาทของผู้มีส่วนได้เสีย

หลักการกำกับดูแลกิจการที่ดีในหมวดนี้ ให้ความสำคัญกับสิทธิของผู้มีส่วนได้เสียของบริษัท ไม่ว่าจะเป็นสิทธิที่กำหนดโดยกฎหมายหรือโดยข้อตกลงที่ทำร่วมกัน โดยตระหนักว่าความสัมพันธ์และความร่วมมือที่ดีระหว่างบริษัทกับผู้มีส่วนได้เสียเป็นปัจจัยที่จะช่วยส่งเสริมให้บริษัทสามารถเจริญเติบโตได้อย่างยั่งยืน ดังนั้นหลักเกณฑ์ในหมวดนี้จึงประกอบด้วย

หลักเกณฑ์	แนวพิจารณา
1. บริษัทได้นำเสนอสารหรือคำมั่นเชิงนโยบายจากประธานกรรมการหรือกรรมการผู้จัดการที่สะท้อนถึงแนวคิด CSR กับการดำเนินธุรกิจของบริษัท	บริษัทควรนำเสนอสารหรือคำมั่นเชิงนโยบายจากประธานกรรมการหรือกรรมการผู้จัดการที่สะท้อนถึงแนวคิด CSR กับการดำเนินธุรกิจของบริษัท
2. คณะกรรมการมีการกำหนดนโยบายและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับความปลอดภัย และ สุขอนามัยในสถานที่ทำงานหรือไม่ อย่างไร	คณะกรรมการควรมีนโยบายที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรมเกี่ยวกับการดูแลเรื่องความปลอดภัย และ สุขอนามัย และเปิดเผยถึงการปฏิบัติไว้ให้เป็นที่ทราบ
3. คณะกรรมการมีการกำหนดนโยบายและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับค่าตอบแทนและสวัสดิการแก่พนักงานหรือไม่ อย่างไร	คณะกรรมการควรมีนโยบายที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรมเกี่ยวกับการดูแลเรื่องค่าตอบแทนและสวัสดิการของพนักงาน และเปิดเผยถึงการปฏิบัติไว้ให้เป็นที่ทราบ
4. คณะกรรมการได้จัดให้มีกองทุนสำรองเลี้ยงชีพสำหรับพนักงานหรือไม่	การจัดตั้งกองทุนสำรองเลี้ยงชีพพนักงานเป็นการแสดงถึงการปฏิบัติที่เป็นรูปธรรมของบริษัทในการดูแลพนักงานในระยะยาว
5. คณะกรรมการมีการกำหนดนโยบายและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการพัฒนาความรู้ศักยภาพของพนักงานหรือไม่อย่างไร	คณะกรรมการควรกำหนดนโยบายที่ชัดเจนในการพัฒนาบุคลากรของบริษัท พร้อมทั้งเปิดเผยถึงแนวปฏิบัติที่เป็นรูปธรรมในเรื่องนี้ไว้ให้ชัดเจน
6. คณะกรรมการมีการกำหนดนโยบายที่จะไม่เกี่ยวข้องกับละเมิดสิทธิมนุษยชนหรือไม่	คณะกรรมการควรกำหนดนโยบายที่จะไม่เกี่ยวข้องกับการละเมิดสิทธิมนุษยชนและเปิดเผยถึงการปฏิบัติไว้ให้เป็นที่ทราบ
7. คณะกรรมการได้กำหนดนโยบายและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับลูกค้าไว้หรือไม่อย่างไร	คณะกรรมการควรกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการปฏิบัติที่เป็นธรรมและรับผิดชอบต่อลูกค้าไว้อย่างชัดเจนเป็นรูปธรรมและเปิดเผยถึงการปฏิบัติไว้ให้เป็นที่ทราบ

หลักเกณฑ์	แนวพิจารณา
8. คณะกรรมการได้กำหนดนโยบายและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับคู่แข่งไว้หรือไม่อย่างไร	คณะกรรมการควรกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการปฏิบัติที่เป็นธรรมและรับผิดชอบต่อคู่แข่งไว้อย่างชัดเจนเป็น <u>รูปธรรม</u> และเปิดเผยถึงการปฏิบัติไว้ให้เป็นที่ทราบ
9. คณะกรรมการได้กำหนดนโยบายและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับลูกค้าไว้หรือไม่อย่างไร	คณะกรรมการควรกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการปฏิบัติที่เป็นธรรมและรับผิดชอบต่อลูกค้าไว้อย่างชัดเจนเป็น <u>รูปธรรม</u> และเปิดเผยถึงการปฏิบัติไว้ให้เป็นที่ทราบ
10. คณะกรรมการได้กำหนดนโยบายและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับเจ้าหนี้ไว้หรือไม่อย่างไร	คณะกรรมการควรกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการปฏิบัติที่เป็นธรรมและรับผิดชอบต่อเจ้าหนี้ไว้อย่างชัดเจนเป็น <u>รูปธรรม</u> และเปิดเผยถึงการปฏิบัติไว้ให้เป็นที่ทราบ
11. คณะกรรมการมีการกำหนดนโยบายและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการไม่ล่วงละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาหรือลิขสิทธิ์หรือไม่	คณะกรรมการควรกำหนดนโยบายและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการไม่ล่วงละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาหรือลิขสิทธิ์
12. คณะกรรมการมีการกำหนดนโยบายและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการต่อต้านการทุจริตและห้ามจ่ายสินบนเพื่อผลประโยชน์ทางธุรกิจของบริษัทหรือไม่	คณะกรรมการควรกำหนดนโยบายและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการต่อต้านการทุจริตและห้ามจ่ายสินบนเพื่อผลประโยชน์ทางธุรกิจของบริษัท
13. คณะกรรมการได้กำหนดนโยบายและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับสังคมไว้หรือไม่อย่างไร	คณะกรรมการควรกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการปฏิบัติที่เป็นธรรมและรับผิดชอบต่อสังคมไว้อย่างชัดเจนเป็น <u>รูปธรรม</u> และเปิดเผยถึงการปฏิบัติไว้ให้เป็นที่ทราบ
14. คณะกรรมการได้จัดกิจกรรมหรือเข้าไปมีส่วนร่วมสนับสนุนกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชุมชนหรือไม่ อย่างไร	คณะกรรมการควรสนับสนุนการจัดกิจกรรมหรือเข้าไปมีส่วนร่วมสนับสนุนกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชุมชน โดยกำหนดเป็นนโยบายและเปิดเผยถึงการปฏิบัติไว้ให้เป็นที่ทราบ
15. คณะกรรมการมีการกำหนดนโยบายการดำเนินธุรกิจภายใต้มาตรฐานสิ่งแวดล้อมหรือไม่	คณะกรรมการควรกำหนดนโยบายในเรื่องการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม และมีแนวปฏิบัติที่เป็น <u>รูปธรรม</u> เช่น การดำเนินการตามมาตรฐาน ISO14000, 14001 หรือมีมาตรการ/วิธีปฏิบัติภายในองค์กรที่แสดงถึงความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม

หลักเกณฑ์	แนวพิจารณา
16. คณะกรรมการส่งเสริมให้มีการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพหรือไม่ อย่างไร	คณะกรรมการส่งเสริมให้มีการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ โดยกำหนดเป็นนโยบายและ <u>เปิดเผยถึงการปฏิบัติ</u> ไว้ให้เป็นที่ทราบ
17. คณะกรรมการมีการให้ความรู้และฝึกอบรมพนักงานในเรื่องสิ่งแวดล้อมหรือไม่	คณะกรรมการควรส่งเสริมให้มีการให้ความรู้และฝึกอบรมพนักงานในเรื่องสิ่งแวดล้อม โดยกำหนดเป็นนโยบายและ <u>เปิดเผยถึงการปฏิบัติ</u> ไว้ให้เป็นที่ทราบ
18. คณะกรรมการได้จัดให้มีช่องทางที่ผู้มีส่วนได้เสียทุกกลุ่มสามารถติดต่อ/ร้องเรียนในเรื่องที่อาจเป็นปัญหาเกี่ยวกับคณะกรรมการได้โดยตรงไว้หรือไม่	คณะกรรมการควรจัดให้มีช่องทางและขั้นตอนที่ผู้มีส่วนได้เสียทุกกลุ่มสามารถรายงานหรือร้องเรียนในเรื่องที่อาจทำให้เกิดความเสียหายต่อบริษัทต่อคณะกรรมการ โดยอาจมอบหมายให้กรรมการอิสระหรือคณะกรรมการตรวจสอบเป็นผู้รับรายงานหรือเรื่องร้องเรียนเหล่านั้น และทำการสอบสวนและรายงานต่อคณะกรรมการ

หมวดที่ 4 การเปิดเผยข้อมูลและความโปร่งใส

หลักการกำกับดูแลกิจการที่ดีในหมวดนี้ให้ความสำคัญกับการเปิดเผยข้อมูลที่สำคัญเกี่ยวกับบริษัท อย่างถูกต้อง ครบถ้วน และทันเวลา ทั้งนี้ ข้อมูลที่สำคัญได้แก่ สถานการณ์ทางการเงิน ผลการดำเนินงาน โครงสร้างการถือหุ้น และการกำกับดูแลกิจการของบริษัท ดังนั้น หลักเกณฑ์ที่ใช้พิจารณาในหมวดนี้จึงประกอบด้วย

หลักเกณฑ์	แนวพิจารณา
1. บริษัทมีการเปิดเผยโครงสร้างผู้ถือหุ้นอย่างโปร่งใสหรือไม่อย่างไร	ผู้ถือหุ้น/ผู้ลงทุนควรมีสิทธิที่จะทราบถึงโครงสร้างการเป็นเจ้าของของกิจการที่ตนเองเข้าไปลงทุน และสิทธิของตนเองโดยเปรียบเทียบกับผู้ถือหุ้นอื่น ดังนั้นการเปิดเผยข้อมูลอย่างชัดเจนโปร่งใส โดยในกรณีที่มีโครงสร้างของกลุ่มบริษัท ควรมีการเปิดเผยข้อมูลในลักษณะที่จะแสดงให้เห็นถึงผู้มีอำนาจควบคุมที่แท้จริงของบริษัท
1.1. มีการแจกแจงโครงสร้างผู้ถือหุ้นหรือไม่	บริษัทควรเปิดเผยโครงสร้างผู้ถือหุ้นโดยแจกแจงโครงสร้างที่แสดงถึงผู้ถือหุ้นรายใหญ่และสัดส่วนของผู้ถือหุ้นส่วนน้อยไว้อย่างครบถ้วนชัดเจน
1.2. โครงสร้างผู้ถือหุ้นที่เปิดเผยแสดงให้เห็นถึงผู้ถือหุ้นที่แท้จริงของบริษัทได้อย่างชัดเจนหรือไม่	โครงสร้างผู้ถือหุ้นที่เปิดเผย ควรเป็นข้อมูลล่าสุดที่แสดงให้ผู้ใช้อ้างอิงสามารถทราบถึงผู้ถือหุ้นที่แท้จริง (Beneficial Owner) ของบริษัทได้อย่างชัดเจน

หลักเกณฑ์	แนวพิจารณา
1.3. มีการเปิดเผยข้อมูลการถือหุ้นของกรรมการไว้หรือไม่	
1.4. มีการเปิดเผยข้อมูลการถือหุ้นของผู้บริหารไว้หรือไม่	
2. พิจารณาคุณภาพของรายงานประจำปีในหัวข้อต่อไปนี้	ข้อมูลที่เปิดเผยในรายงานประจำปีของบริษัทควรมีความครบถ้วน ชัดเจน และเป็นข้อมูลที่เป็นประโยชน์สำหรับผู้ถือหุ้นในการพิจารณาตัดสินใจ
2.1. ฐานะการเงินและผลการดำเนินงาน	ควรเป็นการอธิบายเชิงวิเคราะห์เกี่ยวกับฐานะการเงิน ผลการดำเนินงาน การเปลี่ยนแปลงที่สำคัญ รวมทั้งปัจจัยที่เป็นสาเหตุหรือมีผลต่อฐานะการเงิน ผลการดำเนินงานของบริษัท
2.2. ลักษณะการประกอบธุรกิจและภาวะการแข่งขัน	ควรเปิดเผยข้อมูลในลักษณะที่จะทำให้ผู้ใช้ข้อมูลเข้าใจถึงธุรกิจของบริษัทได้อย่างชัดเจน และมีการวิเคราะห์ภาวะอุตสาหกรรมและการแข่งขันในธุรกิจที่บริษัทดำเนินการอยู่ รวมทั้งสถานภาพและศักยภาพในการแข่งขันของบริษัท และส่วนแบ่งทางการตลาด
2.3. ความเสี่ยงในการดำเนินธุรกิจของบริษัท	แสดงถึงปัจจัยที่ทำให้เกิดความเสี่ยงต่อการดำเนินธุรกิจของบริษัทโดยตรง โดยกล่าวถึงลักษณะความเสี่ยงสาเหตุและผลกระทบ รวมทั้งแนวทางในการป้องกันหรือลดความเสี่ยง
2.4. ประวัติของคณะกรรมการ	ระบุชื่อ-สกุล ตำแหน่ง อายุ ประวัติการศึกษาและการอบรมเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่และทักษะการเป็นกรรมการ ประสิทธิภาพทำงาน สัดส่วนการถือหุ้น จำนวนบริษัทที่ดำรงตำแหน่งกรรมการ

หลักเกณฑ์	แนวพิจารณา
2.5. การระบุว่ากรรมการรายใดเป็นกรรมการอิสระ	ในรายชื่อกรรมการควรระบุให้ชัดเจนว่ากรรมการรายใดเป็นกรรมการอิสระของบริษัท
2.6. การเปิดเผยหลักเกณฑ์การจ่ายค่าตอบแทนกรรมการ	ควรเปิดเผยหลักเกณฑ์การจ่ายค่าตอบแทนกรรมการ โดยแจกแจงรายละเอียดประเภทของค่าตอบแทนที่กรรมการแต่ละตำแหน่งได้รับและจำนวนเงินที่ได้รับ
2.7. นโยบายและหลักเกณฑ์การจ่ายค่าตอบแทนของผู้บริหารระดับสูง	ควรเปิดเผยนโยบายและรูปแบบของค่าตอบแทนให้กับผู้บริหารระดับสูงอย่างชัดเจน
2.8. การเปิดเผยค่าตอบแทนกรรมการเป็นรายบุคคล	บริษัทควรเปิดเผยจำนวนเงินและประเภทของค่าตอบแทนที่กรรมการแต่ละคนได้รับเป็นรายบุคคล
2.9. การเปิดเผยข้อมูลการเข้าร่วมประชุมของกรรมการแต่ละคน	ในการเปิดเผยรายชื่อกรรมการควรระบุถึงจำนวนครั้งที่กรรมการแต่ละคนเข้าร่วมการประชุมคณะกรรมการและอนุกรรมการชุดต่างๆในปีที่ผ่านมา
3. บริษัทมีการเปิดเผยข้อมูลการทำรายการระหว่างกันไว้อย่างครบถ้วนหรือไม่	กรณีที่มีการทำรายการระหว่างกัน ควรเปิดเผยรายละเอียดโดยระบุชื่อของบุคคลที่มีการทำรายการระหว่างกัน ความสัมพันธ์ ลักษณะของรายการ เงื่อนไข/นโยบายราคา และมูลค่าของรายการ
4. บริษัทมีการกำหนดนโยบายให้กรรมการต้องเปิดเผย/รายงานการซื้อ-ขายหุ้น/ถือครองหลักทรัพย์ของบริษัทให้ทราบทุกครั้ง	บริษัทควรกำหนดเป็นนโยบายให้กรรมการของบริษัทต้องรายงานการซื้อ-ขายหุ้น/ถือครองหลักทรัพย์ของ <u>บริษัทให้ที่ประชุมคณะกรรมการทราบ</u>
5. บริษัทมีการกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการรายงานการมีส่วนได้เสียของกรรมการหรือไม่	บริษัทควรกำหนดเป็นนโยบายให้กรรมการต้องรายงานการมีส่วนเสีย
6. บริษัทได้ว่าจ้างผู้สอบบัญชีที่มีความเป็นอิสระและมีความน่าเชื่อถือหรือไม่	บริษัทควรว่าจ้างผู้สอบบัญชีที่มีความเป็นอิสระและมีคุณสมบัติที่ได้รับการยอมรับเป็นผู้สอบบัญชีของบริษัท โดยผู้สอบบัญชีดังกล่าวต้องเป็นผู้สอบบัญชีที่ได้รับความเห็นชอบจากสำนักงานก.ล.ต.
7. งบการเงินของบริษัทได้รับการรับรองโดยมีเงื่อนไขจากผู้สอบบัญชีหรือไม่	การถูกรับรองงบการเงินโดยมีเงื่อนไข จะทำให้เกิดเห็นความไม่มั่นใจในความโปร่งใสของบริษัท ดังนั้น งบการเงินของบริษัทควรได้รับการรับรองโดยไม่มีเงื่อนไขจากผู้สอบบัญชีของบริษัท

หลักเกณฑ์	แนวพิจารณา
8. บริษัทได้จัดให้มีการสื่อสารข้อมูลของบริษัทผ่านช่องทางที่หลากหลายดังต่อไปนี้หรือไม่	เพื่อให้ผู้ถือหุ้น/ผู้ลงทุนสามารถเข้าถึงข้อมูลของบริษัทได้อย่างสะดวก ทั่วถึง และเท่าเทียมกัน บริษัทควรจัดให้มีช่องทางในการเข้าถึงข้อมูลไว้หลาย ๆ ช่องทาง
8.1 รายงานประจำปี	
8.2 เว็บไซต์ของบริษัท	
8.3 การพบปะกับนักวิเคราะห์	
8.4 การแถลงข่าวต่อสื่อมวลชน/การจัดทำจดหมายข่าวที่นำเสนอถึงฐานะทางการเงินของบริษัท	
9. ในปีที่ผ่านมาบริษัทมีประวัติการส่งรายงานทางการเงินทั้งรายไตรมาสและรายปีล่าช้าหรือไม่	
10. บริษัทมีเว็บไซต์ที่นำเสนอข้อมูลที่ทันเหตุการณ์เกี่ยวกับบริษัทในเรื่องเหล่านี้หรือไม่	การเผยแพร่ข้อมูลทางอินเทอร์เน็ตถือเป็นช่องทางที่มีประสิทธิภาพและมีต้นทุนต่ำ และสามารถเข้าถึงได้ง่ายในปัจจุบัน บริษัทจึงควรใช้เว็บไซต์ของบริษัทเป็นช่องทางในการสื่อสารข้อมูลกับผู้ถือหุ้น/ผู้ลงทุนนอกเหนือจากการใช้ เป็นเครื่องมือทางการตลาด
10.1 ลักษณะการดำเนินธุรกิจของบริษัท	
10.2 งบการเงินของบริษัท	
10.3 เอกสารข่าว (Press Release) ของบริษัท	
10.4 โครงสร้างการถือหุ้นของบริษัท	
10.5 โครงสร้างองค์กร	
10.6 โครงสร้างกลุ่มธุรกิจ (ถ้ามี)	
10.7 ข้อมูลเกี่ยวกับคณะกรรมการและผู้บริหาร	
10.8 ข้อมูลด้านนักลงทุนสัมพันธ์	
10.9 รายงานประจำปีที่สามารถดาวน์โหลดได้	
10.10 หนังสือนัดประชุมที่สามารถดาวน์โหลดได้	

หลักเกณฑ์	แนวพิจารณา
10.11 จัดทำเว็บไซต์ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ	
11. บริษัทมีการจัดตั้งหน่วยงานนักลงทุนสัมพันธ์หรือระบุมัคคและช่องทางที่นักลงทุนสามารถติดต่อสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับบริษัทได้โดยสะดวกหรือไม่	บริษัทควรจะจัดตั้งหน่วยงานนักลงทุนสัมพันธ์หรือมอบหมายให้มีบุคคลที่ทำหน้าที่นักลงทุนสัมพันธ์ <u>โดยเฉพาะ</u> ที่ผู้ลงทุนสามารถติดต่อได้โดยสะดวกโดยแจ้งให้ทราบถึงช่องทางที่จะติดต่อไว้ในช่องทางการเผยแพร่ข้อมูลของบริษัท เช่น รายงานประจำปี เว็บไซต์บริษัท ฯลฯ
12. ในปีที่ผ่านมา บริษัทมีประวัติการถูกสั่งให้แก้ไขงบการเงินโดยสำนักงาน กสท.หรือไม่อย่างไร	

หมวดที่ 5 ความรับผิดชอบของคณะกรรมการ

หลักการในข้อนี้ให้ความสำคัญกับบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการในการชี้แนะทิศทางการดำเนินงานของบริษัท การติดตามดูแลการทำงานของฝ่ายจัดการ และการแสดงความรับผิดชอบต่อหน้าที่ (Accountability) ของคณะกรรมการที่มีต่อบริษัทและผู้ถือหุ้น หลักเกณฑ์ที่ใช้พิจารณาในหมวดนี้จึงประกอบด้วย

หลักเกณฑ์	แนวพิจารณา
1. คณะกรรมการมีการจัดทำนโยบายกำกับดูแลกิจการเป็นของตนเองหรือไม่อย่างไร	คณะกรรมการควรจัดให้มีนโยบายกำกับดูแลกิจการซึ่งแสดงถึงแนวทางในการกำกับดูแลกิจการและบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการบริษัท โดยคณะกรรมการเป็น <u>ผู้ริเริ่ม มีส่วนร่วมในการจัดทำ และอนุมัตินโยบายดังกล่าว</u>
2. คณะกรรมการบริษัทได้จัดให้มีนโยบายจริยธรรมธุรกิจและ/หรือคู่มือจรรยาบรรณสำหรับกรรมการ ผู้บริหารและพนักงานของบริษัท และสื่อสารให้เป็นที่ทราบและเข้าใจทั่วทั้งองค์กรหรือไม่อย่างไร	คณะกรรมการควรจัดทำนโยบายด้านจริยธรรมธุรกิจ <u>และคู่มือจรรยาบรรณสำหรับกรรมการ ผู้บริหาร และพนักงาน และดูแลให้มีการสื่อสารให้เป็นที่เข้าใจเพื่อสร้างความมั่นใจว่านโยบายและแนวปฏิบัติตามคู่มือดังกล่าวได้รับการยึดถือและปฏิบัติตาม</u>
3. คณะกรรมการมีการกำหนดวิสัยทัศน์/พันธกิจของบริษัทไว้หรือไม่อย่างไร	คณะกรรมการควรมีส่วนร่วมในการ <u>กำหนดวิสัยทัศน์และพันธกิจของบริษัท</u> เพื่อให้ผู้บริหารและพนักงานมีจุดมุ่งหมายไปในทิศทางเดียวกัน
4. คณะกรรมการมีการกำหนดนโยบายจำกัดจำนวนบริษัทจดทะเบียนที่กรรมการแต่ละคนจะดำรงตำแหน่งกรรมการไว้ในนโยบายกำกับดูแลกิจการของบริษัทหรือไม่	การดำรงตำแหน่งกรรมการบริษัทในจำนวนที่มากเกินไป อาจมีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่ของกรรมการ ดังนั้น <u>คณะกรรมการบริษัทควรพิจารณา กำหนดจำนวนบริษัทที่กรรมการแต่ละคนจะไปดำรงตำแหน่งไม่เกิน 3 แห่ง โดยไม่มีข้อยกเว้น</u>

หลักเกณฑ์	แนวพิจารณา
5. คณะกรรมการมีการกำหนดนโยบายในการไปดำรงตำแหน่งกรรมการที่บริษัทอื่นของกรรมการผู้จัดการหรือไม่	คณะกรรมการควรกำหนดนโยบายในการไปดำรงตำแหน่งกรรมการที่บริษัทอื่นของกรรมการผู้จัดการ
6. คณะกรรมการมีการกำหนดนโยบายจำกัดจำนวนวาระการดำรงตำแหน่งของกรรมการอิสระไว้หรือไม่	คณะกรรมการควรระบุวาระการดำรงตำแหน่งของกรรมการไว้อย่างชัดเจนในนโยบายกำกับดูแลกิจการของบริษัท โดยควรกำหนดไม่เกิน 2 วาระ หรือไม่เกิน 6 ปี โดยไม่มีข้อยกเว้น
7. ในปีที่ผ่านมา บริษัทมีประวัติการกระทำผิดกฎระเบียบของ ก.ล.ต./ตลาดหลักทรัพย์ฯ หรือไม่อย่างไร	คณะกรรมการมีบทบาทหน้าที่ในการกำกับดูแลให้การดำเนินงานของบริษัทเป็นไปโดยถูกต้องตามกฎหมายและระเบียบต่างๆ ดังนั้น คณะกรรมการควรดูแลให้มั่นใจว่าบริษัทไม่มีการกระทำใดที่เป็นการฝ่าฝืนกฎระเบียบของทางการ
8. คณะกรรมการจัดตั้งหน่วยงานตรวจสอบภายในขึ้นเป็นหน่วยงานหนึ่งภายในบริษัทหรือไม่อย่างไร	คณะกรรมการควรดูแลให้มีการจัดตั้งหน่วยงานตรวจสอบภายในเพื่อทำหน้าที่ในบริษัท ทั้งนี้ถ้ามีการจ้างหน่วยงานจากภายนอก ควรระบุรายชื่อบุคคลภายในบริษัทที่ทำการดูแลด้วย
9. ในกรณีที่มีการจัดตั้งหน่วยงานตรวจสอบภายใน หน่วยงานนี้มีสายการรายงานไปยังส่วนใดของบริษัท	เพื่อให้คณะกรรมการสามารถติดตามการดำเนินงานของบริษัทได้อย่างมีประสิทธิภาพ บริษัทควรจัดให้ <u>หน่วยงานตรวจสอบภายในมีสายการรายงานไปยังคณะกรรมการตรวจสอบด้วย</u>
10. การประเมินคุณภาพรายงานของคณะกรรมการตรวจสอบ	คณะกรรมการตรวจสอบควรรายงานการปฏิบัติหน้าที่ที่สำคัญของตนเองว่า <u>ได้มีการปฏิบัติในเรื่องใดบ้าง และมีผลการปฏิบัติหรือความเห็นต่อเรื่องที่ได้เข้าไปดูแลอย่างไร</u>
10.1 การเปิดเผยจำนวนครั้งของการประชุมคณะกรรมการตรวจสอบในรอบปีนั้น	
10.2 การประเมินและสอบทานระบบการควบคุมภายใน	
10.3 การทำรายการระหว่างกัน	

หลักเกณฑ์	แนวพิจารณา
10.4 การพิจารณาเสนอแต่งตั้งผู้สอบบัญชี 10.5 การสอบทานรายงานทางการเงิน	
10.6 การดูแลด้านการปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ และนโยบาย	
10.7 ข้อสรุป/ความเห็นของคณะกรรมการ ตรวจสอบต่อการดำเนินการในด้านต่าง ๆ โดยรวม	
11. คณะกรรมการได้จัดให้มีการประชุมคณะกรรมการใหม่หรือไม่อย่างไร	บริษัทควร <u>จัดเตรียมข้อมูลและการบรรยายเกี่ยวกับธุรกิจของบริษัท รวมทั้งข้อมูลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินธุรกิจของบริษัทให้กับกรรมการที่เข้ารับตำแหน่งในบริษัทเป็นครั้งแรก</u>
12. กรรมการของบริษัทได้เข้าร่วมในหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่กรรมการหรือไม่อย่างไร	บริษัทควรสนับสนุนให้กรรมการเข้าร่วมในการฝึกอบรมที่จัดขึ้นสำหรับกรรมการให้มากที่สุด (<u>มากกว่าร้อยละ 75 ของจำนวนกรรมการทั้งหมด</u>)
13. คณะกรรมการสนับสนุนกรรมการให้เข้าอบรมหลักสูตรหรือเข้าร่วมกิจกรรมสัมมนาที่เป็น การเพิ่มพูนความรู้ในการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่องหรือไม่	คณะกรรมการควรสนับสนุนให้กรรมการอย่างน้อย 1 คนเข้าอบรมหลักสูตรหรือเข้าร่วมกิจกรรมสัมมนาที่เป็น การเพิ่มพูนความรู้ในการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง
14. ในปีที่ผ่านมา คณะกรรมการได้จัดให้มีการประชุมคณะกรรมการรวมกี่ครั้ง	เพื่อสร้างความมั่นใจว่าคณะกรรมการสามารถติดตามดูแลการดำเนินงานของบริษัทได้อย่างมีประสิทธิภาพ <u>ควรมีการประชุมคณะกรรมการมากกว่า 6 ครั้งต่อปี</u>
15. ในปีที่ผ่านมากรรมการของบริษัทเข้าร่วมประชุมคณะกรรมการอย่างน้อยเพียงใด	กรรมการบริษัทที่มีหน้าที่เข้าร่วมประชุมคณะกรรมการอย่างสม่ำเสมอ ดังนั้น โดยเฉลี่ยกรรมการแต่ละคนควรเข้าร่วมการประชุมคณะกรรมการไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ของการประชุมคณะกรรมการทั้งหมดในรอบปีที่ผ่านมา
16. ในปีที่ผ่านมากรรมการที่ไม่เป็นผู้บริหารได้มีการประชุมระหว่างกันเองหรือไม่อย่างไร	กรรมการที่ไม่เป็นผู้บริหารควรมีโอกาสที่จะประชุมระหว่างกันเองตามความจำเป็นเพื่ออภิปรายปัญหาต่าง ๆ เกี่ยวกับการจัดการที่อยู่ในความสนใจโดยไม่มีฝ่ายจัดการร่วมด้วย

หลักเกณฑ์	แนวพิจารณา
17. คณะกรรมการได้จัดทำนโยบายบริหารความเสี่ยงหรือไม่	คณะกรรมการควรดำเนินการให้มั่นใจว่า <u>บริษัทมีนโยบายบริหารความเสี่ยง (Risk Management Policy)</u> และมีระบบจัดการที่มีประสิทธิภาพครอบคลุมทั่วทั้งองค์กร
18. คณะกรรมการมีการกำหนดนโยบายเกี่ยวกับความขัดแย้งของผลประโยชน์หรือไม่	คณะกรรมการควรกำหนดนโยบายเกี่ยวกับความขัดแย้งของผลประโยชน์
19. คณะกรรมการมีการแบ่งแยกบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบระหว่างคณะกรรมการและฝ่ายจัดการไว้ชัดเจนหรือไม่อย่างไร	คณะกรรมการควรจัดให้มีระบบ <u>แบ่งแยกบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบระหว่างคณะกรรมการและฝ่ายจัดการที่ชัดเจน</u>
20. คณะกรรมการมีการประเมินผลงานประจำปีของตนเองหรือไม่	คณะกรรมการควรประเมินผลการปฏิบัติงานของตนเอง <u>เป็นประจำ</u> เพื่อให้คณะกรรมการร่วมกันพิจารณาผลงานและปัญหาเพื่อการปรับปรุงแก้ไขต่อไป
21. คณะกรรมการได้จัดให้มีการประเมินผลงานประจำปีของผู้บริหารสูงสุด (CEO) ขององค์กรหรือไม่	คณะกรรมการควรจัดให้มีการประเมินผลงานผู้บริหารสูงสุดขององค์กรเป็น <u>ประจำทุกปี</u> เพื่อนำไปใช้ในการกำหนดค่าตอบแทนของผู้บริหารสูงสุด
22. คณะกรรมการได้ดูแลให้มีการจัดทำแผนสืบทอดตำแหน่งผู้บริหารสูงสุดขององค์กรหรือไม่	คณะกรรมการควรกำหนดให้มีการจัดทำแผนสืบทอดตำแหน่ง เพื่อเตรียมพร้อมเมื่อเกิดกรณีที่ผู้บริหารไม่สามารถปฏิบัติได้
23. คณะกรรมการมีการแต่งตั้งผู้ดำรงตำแหน่งเลขานุการบริษัทหรือไม่	บริษัทควรมีเลขานุการบริษัทซึ่งทำหน้าที่ให้คำแนะนำด้านกฎหมายและกฎเกณฑ์ต่างๆ ที่คณะกรรมการจะต้องทราบ และดูแลกิจกรรมของคณะกรรมการ รวมทั้งประสานงานให้มีการปฏิบัติตามมติคณะกรรมการ ทั้งนี้ควรมีการเปิดเผยข้อมูลและบทบาทหน้าที่ของเลขานุการบริษัทด้วย
24. ประธานกรรมการของบริษัทเป็นกรรมการอิสระหรือไม่	คณะกรรมการควรเลือกให้กรรมการอิสระดำรงตำแหน่ง <u>ประธานคณะกรรมการ</u>
25. ประธานกรรมการและผู้บริหารสูงสุดของบริษัทเป็นคนเดียวกันหรือไม่	ประธานกรรมการและผู้บริหารสูงสุดขององค์กรมีหน้าที่ความรับผิดชอบต่างกัน จึงควรแยกบุคคลที่ดำรงตำแหน่งประธานกรรมการออกจากบุคคลที่ดำรงตำแหน่งกรรมการผู้จัดการ

หลักเกณฑ์	แนวพิจารณา
26. การแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ	คณะกรรมการควรแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบที่มี ความเป็นอิสระ โดยมีการกำหนดบทบาทหน้าที่ไว้ให้ ชัดเจน
26.1 คณะกรรมการมีการแต่งตั้งคณะกรรมการ ตรวจสอบหรือไม่	
26.2 มีการกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของ คณะกรรมการตรวจสอบไว้อย่างชัดเจนหรือไม่	
26.3 มีการเปิดเผยประวัติและคุณสมบัติของ กรรมการตรวจสอบไว้เป็นที่ทราบหรือไม่	
26.4 สมาชิกของคณะกรรมการตรวจสอบเป็น กรรมการอิสระทั้งหมดหรือไม่	
26.5 มีการเปิดเผยจำนวนครั้งของการประชุม คณะกรรมการตรวจสอบและการเข้าร่วมประชุม ของกรรมการตรวจสอบหรือไม่	
27. การจัดตั้งคณะกรรมการค่าตอบแทน	คณะกรรมการควรจัดตั้งคณะกรรมการกำหนด ค่าตอบแทนเพื่อทำหน้าที่พิจารณาหลักเกณฑ์และ รูปแบบค่าตอบแทนของกรรมการและผู้บริหารระดับสูง
27.1 คณะกรรมการมีการจัดตั้งกรรมการ ค่าตอบแทนหรือไม่	
27.2 มีการกำหนดหน้าที่และความรับผิดชอบของ คณะกรรมการค่าตอบแทนไว้อย่างชัดเจนหรือไม่	
27.3 คณะกรรมการค่าตอบแทนประกอบด้วย กรรมการอิสระเป็นส่วนใหญ่ (มากกว่า 50%) หรือไม่	
27.4 ประธานคณะกรรมการค่าตอบแทนเป็น กรรมการอิสระหรือไม่	

หลักเกณฑ์	แนวพิจารณา
27.5 มีการเปิดเผยจำนวนครั้งของการประชุม คณะกรรมการค่าตอบแทนและการเข้าร่วมประชุม ของกรรมการค่าตอบแทนหรือไม่	
28. การจัดตั้งคณะกรรมการสรรหา	
28.1 บริษัทมีการจัดตั้งคณะกรรมการสรรหาหรือไม่	
28.2 มีการกำหนดหน้าที่และความรับผิดชอบของ คณะกรรมการสรรหาไว้อย่างชัดเจนหรือไม่	
28.3 คณะกรรมการสรรหาประกอบด้วยกรรมการ อิสระเป็นส่วนใหญ่ (มากกว่า 50%) หรือไม่	
28.4 ประธานกรรมการสรรหาเป็นกรรมการอิสระ หรือไม่	
28.5 มีการเปิดเผยจำนวนครั้งของการประชุม คณะกรรมการสรรหาและการเข้าร่วมประชุมของ กรรมการสรรหาหรือไม่	
29. คณะกรรมการมีการจัดตั้ง CG Committee หรือไม่	
30. คณะกรรมการมีการจัดตั้ง Risk Management Committee หรือไม่	
31. คณะกรรมการบริษัทมีกรรมการที่ไม่เป็น ผู้บริหารเป็นจำนวนเท่าไร	คณะกรรมการควรประกอบด้วยกรรมการที่ไม่เป็น ผู้บริหารมากกว่า 66%
32. คณะกรรมการบริษัทมีกรรมการที่เป็น กรรมการอิสระเป็นจำนวนเท่าไร	คณะกรรมการควรประกอบด้วยกรรมการที่เป็นอิสระ มากกว่า 50%
33. บริษัทมีการกำหนดนิยามความเป็นอิสระของ กรรมการและเปิดเผยไว้ให้เป็นที่ทราบหรือไม่	คณะกรรมการควรกำหนดนิยามความเป็นอิสระที่จะใช้ เป็นคุณสมบัติของกรรมการอิสระไว้ให้ชัดเจน โดยใช้ เกณฑ์ที่กำหนดโดย ก.ล.ต. เป็นเกณฑ์ขั้นต่ำและ กำหนดเพิ่มเติมให้สอดคล้องเหมาะสมกับลักษณะของ บริษัท

หลักเกณฑ์	แนวพิจารณา
34. คณะกรรมการมีการจัดทำรายงานความรับผิดชอบต่อกรรมการต่อรายงานทางการเงินเสนอไว้ในรายงานประจำปีหรือไม่	คณะกรรมการควรจัดให้มีรายงานความรับผิดชอบต่อกรรมการต่อรายงานทางการเงินแสดงควบคู่กับรายงานของผู้สอบบัญชีไว้ในรายงานประจำปี
35. บริษัทจัดให้มีโครงการให้สิทธิแก่ผู้บริหารในการซื้อหลักทรัพย์ของบริษัท โดยมีระยะเวลาในการใช้สิทธิมากกว่า 3 ปี และกำหนดราคาการใช้สิทธิที่สูงกว่าราคาตลาด ณ ช่วงเวลาที่มีการจัดสรรสิทธิ รวมถึงไม่มีการกระจุกตัวเกิน 5 %	คณะกรรมการควรจัดให้มีค่าตอบแทนที่จะจูงใจผู้บริหารในระยะยาว (Long-term incentive) ที่มีความสอดคล้องกับผลงานของบริษัทและผลประโยชน์ที่สร้างให้กับผู้ถือหุ้น
36. ในปีที่ผ่านมา บริษัทมีการกระทำที่ขัดต่อกฎระเบียบที่เป็นความผิดร้ายแรง (serious offenses) หรือไม่	คณะกรรมการควรดูแลให้บริษัทมีการดำเนินกิจกรรมต่างๆ อย่างถูกต้องตามกฎหมาย

6. แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการประเมิน

เนื่องจากโครงการสำรวจการกำกับดูแลกิจการนี้เป็นการประเมินในมุมมองของบุคคลภายนอกที่ได้รับข้อมูลข่าวสารของบริษัทจดทะเบียนที่เปิดเผยต่อสาธารณะผ่านทางตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย สำนักงานคณะกรรมการ ก.ล.ต. ตลอดจนสื่อต่างๆ เพื่อเป็นข้อมูลให้แก่ผู้ที่สนใจลงทุน และผู้ถือหุ้น ดังนั้น แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการประเมินจึงประกอบด้วย

1. รายงานประจำปีของบริษัท
2. แบบแสดงรายการข้อมูลประจำปี (56-1)
3. หนังสือนัดประชุมและรายงานการประชุมผู้ถือหุ้น
4. ข้อมูลเกี่ยวกับบริษัทที่เผยแพร่ผ่านตลาดหลักทรัพย์ฯ และ สำนักงาน ก.ล.ต.
5. ข้อมูลอื่นๆ ที่เปิดเผยต่อสาธารณะเช่น เว็บไซต์บริษัท ฯลฯ